

TAKĄ MAMY UMOWĘ!

Cel: Uczeń wie, jakie są rodzaje umów i jakie są między nimi różnice. Uczeń wie, co powinna zawierać umowa podpisywana przy podjęciu pracy, oraz jakie obowiązki i prawa ma każda ze stron.

szkoły ponadpodstawowe

- interaktywna tabela: bit.ly/TabelaUmowy, quiz: bit.ly/QuizUmowy;
- tabela różnic pomiędzy umowami (Załącznik 1);
- karty pracy z opisami czterech person (Załącznik 2 / Załącznik 3);
- komputer/smartfon z dostępem do internetu dla każdego ucznia;
- opcjonalnie: laptop z dostępem do Internetu i rzutnik dla nauczyciela.

PRZYJĘLI MNIE DO PRACY... I CO TERAZ?

Poproś uczniów, aby wyobrazili sobie, że aplikowali do swojej pracy marzeń. Właśnie dostali wiadomość, że przeszli pozytywnie rozmowę rekrutacyjną. Co teraz? Jakie będą następne kroki, żeby podjąć pracę?

Ucniowie, metodą burzy mózgów, wymieniają czynności lub elementy, które muszą się zdarzyć, aby rozpocząć pracę. Zapisuj pomysły uczniów na tablicy, bez oceniania.

Jednym z elementów niezbędnych do podjęcia pracy jest podpisanie umowy. Zakreśl tę rzecz jako jedną z najważniejszych.

Zapytaj uczniów, czy znają rodzaje umów o pracę. Zapisz na tablicy: umowa o pracę, umowa zlecenie i umowa o dzieło.

Podpowiedź dla nauczyciela: Aby rozpocząć stosunek pracy, należy podpisać z pracodawcą lub zleceniodawcą umowę. Może być to umowa o pracę, umowa zlecenie albo umowa o dzieło. Każda z nich ma swoje cechy charakterystyczne. W niektórych przypadkach możliwe jest podpisanie każdego z trzech rodzajów umów - w innych nie wszystkie możliwości są dostępne z uwagi na charakter stanowiska lub wykonywaną pracę. Warto porozmawiać również z uczniami o tym, że współcześnie - obok umów o pracę, zlecenia i o dzieło - coraz bardziej popularny staje się kontrakt b2b (ang. business to business), inaczej mówiąc samozatrudnienie - w tej sytuacji potencjalny pracownik zakłada własną, jednoosobową działalność gospodarczą. Jest to skomplikowane zagadnienie, którego możesz nie zdążyć omówić w tym scenariuszu, ale warto o nim wspomnieć, ponieważ uczniowie mogą spotkać się z taką opcją w ofertach o pracę.

JAKIE UMOWY FUNKCJONUJĄ NA RYNKU PRACY?

Porównajcie rodzaje umów, które podpisuje się przy podejmowaniu pracy, dzięki interaktywnemu ćwiczeniu, które dla Ciebie przygotowaliśmy na platformie Genial.ly (jest dostępne pod adresem bit.ly/TabelaUmowy).

Zadaniem uczniów jest przyporządkowanie cech i elementów umów do tabeli - które z nich pasują do umowy o pracę, umowy zlecenie, a które do umowy o dzieło?

To ćwiczenie możecie zrobić:

- **indywidualnie lub w parach:** uczniowie wykonują ćwiczenie na swoich smartfonach/komputerach. Uczniowie uzupełniają tabelę na podstawie tego, co wiedzą, lub jak się domyślają, a potem mają możliwość sprawdzić swoje odpowiedzi;
- **całą klasą:** uzupełnijcie tabelkę wspólnie - wyświetl je na rzutniku i zastanówcie się razem nad każdym aspektem umowy. Chętni uczniowie zgłaszają swoje pomysły. Zachęć różne osoby do zabierania głosu - możesz ograniczyć liczbę wypowiedzi danej osoby np. w taki sposób: po zabraniu głosu można zgłosić się po raz kolejny dopiero, gdy przynajmniej trzy inne osoby wypowiedzą się po mnie. Omówcie każdą planszę.

Po zakończeniu pracy rozdaj uczniom tabelę podsumowującą różnice między umowami, aby mogli z niej skorzystać przy kolejnych ćwiczeniach (Załącznik 1).

Zapytaj uczniów:

- Czy ćwiczenie było dla Was łatwe czy trudne?
- Ile wiedzieliście o umowach przed zrobieniem tego ćwiczenia, a ile wiecie teraz?

Wskazówka dla nauczyciela: Ważne jest uświadomienie uczniom, że jedynie umowa o pracę podlega zapisom Kodeksu pracy i daje pracownikowi automatycznie takie przywileje jak płatny urlop, płatne zwolnienie lekarskie czy okres wypowiedzenia. Jednak, jeżeli obydwie strony się na to zgodzą, również w umowie zlecenie mogą być zawarte zapisy np. o płatnym urlopie wypoczynkowym. To kwestia negocjacji. W umowie zlecenie zleceniobiorca może się również zdecydować na nieco mniejszą kwotę „na rękę” i opłacanie składki zdrowotnej, która umożliwi otrzymanie płatnego zwolnienia lekarskiego w razie choroby. Mimo to należy pamiętać, że umowa zlecenie nie powinna mieć znamion umowy o pracę, ponieważ podlega innym przepisom: Kodeksowi cywilnemu – zatem zawarcie umowy zlecenia w sytuacji, gdy charakter i czas pracy odpowiadają definicji stosunku pracy, stanowi naruszenie obowiązującego prawa.

JAKĄ UMOWĘ WYBRAĆ?

Każdy z uczniów otrzymuje kartę jednej z czterech person: Pawła, Karoliny, Tomasza lub Michaliny (Załącznik 2). Poproś uczniów o dokładne przeczytanie opisów person i wczucie się w nową tożsamość. Upewnij się, że wszyscy rozumieją opisy person.

Wykonajcie Ćwiczenie 1. **Jaką umowę mogą podpisać osoby, biorąc pod uwagę ich sytuację? Dlaczego? Jakie będą korzyści z podpisania poszczególnych rodzajów umów, a jakie będą się z tym wiązały ryzyka?** Zaproś uczniów do uzupełnienia tabeli.

Omówcie na forum persony, sytuacje i przemyślenia uczniów.

Wskazówka dla nauczyciela: Przypomnij uczniom, że mogą korzystać z tabeli zawierającej porównanie między różnymi typami umów (Załącznik 1). W Załączniku 3 znajdziesz przykładowe rozwiązania do kart person, które będą dla Ciebie podpowiedzią do prowadzenia zajęć.

WYOBRAŹ SOBIE, ŻE...

Przejdźcie do Ćwiczenia 2 na kartach person. Nagle coś się wydarzyło w życiu każdej z osób. **Poproś uczniów, aby przeczytali zwroty akcji i odpowiedzieli na trzy pytania.**

Porozmawiajcie na forum o wnioskach. Czy widzicie podobieństwa lub różnice w możliwościach działania i konsekwencjach decyzji dla każdej z person?

CZAS NA QUIZ!

Jeśli starczy Wam czasu, **przeprowadź quiz o rodzajach umów**, żeby utrwalić wiadomości zdobyte podczas zajęć (quiz znajdziesz tutaj: bit.ly/QuizUmowy). Zachęć uczniów do korzystania z tabeli porównującej rodzaje umów (Załącznik 1) podczas odpowiadania na pytania.

Wskazówka dla nauczyciela: Aby zagrać z uczniami, użyj funkcji „Rozpocznij quiz na żywo”. Jeśli uczniowie wykonują quiz indywidualnie na swoich smartfonach, możesz zdecydować, czy chcesz, żeby odpowiadali na pytania w swoim tempie („Klasyczny”), czy chcesz kontrolować ich tempo wykonywania zadania („Tempo instruktora”). Udostępnij uczniom kod, który wyświetli się po rozpoczęciu quizu. Uczniowie na swoich komputerach albo smartfonach wchodzi na stronę joinmyquiz.com i wpisują kod dołączenia. Gdy wszyscy uczniowie dołączą, kliknij „Rozpocznij”. Obejrzyj nasz mini-przewodnik o tym, jak przeprowadzić quiz w programie Quizizz: bit.ly/QuizInstrukcja.

REFLEKSJA

Na koniec podsumujcie zajęcia:

- Jak rodzaj umowy wpływa na życie zawodowe i osobiste?
- Czy są umowy bardziej lub mniej korzystne od innych? Od czego to zależy?
- O czym warto pomyśleć, podpisując umowę?
- Czego się nauczyliście? Czy wiedza zdobyta podczas dzisiejszej lekcji przyda Wam się w przyszłości, a może już teraz? Jak?

Jeśli spodobał Ci się powyższy pomysł na lekcję, chcesz podzielić się swoimi wrażeniami z przeprowadzonych zajęć albo masz inne pomysły na wykorzystanie materiałów Mapy Karier, napisz do nas na adres kontakt@mapakarier.com.

	UMOWA O PRACĘ	UMOWA ZLECENIE	UMOWA O DZIEŁO
DOKUMENT REGULUJĄCY UMOWĘ	Kodeks pracy	Kodeks cywilny	Kodeks cywilny
OSOBY ZAWIĄZUJĄCE UMOWĘ	Pracownik i pracodawca	Przyjmujący zlecenie i dający zlecenie (zleceniobiorca i zleceniodawca)	Osoba wykonująca dzieło i osoba zlecająca wykonanie dzieła
ZOBOWIĄZANIA STRON	Pracownik zgadza się na wykonywanie obowiązków zawartych w umowie, w określonym miejscu i czasie, a pracodawca zobowiązuje się do przestrzegania kodeksu pracy i wypłaty terminowego wynagrodzenia.	Zleceniobiorca wykonuje czynności zawodowe określone w umowie zleceniu, a zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty za świadczoną pracę.	Osoba wykonująca dzieło zobowiązuje się do wykonania określonego dzieła materialnego (np. przedmiotu) lub niematerialnego (np. wykonanie logotypu), a zamawiający zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia.
CZAS WSPÓŁPRACY	Czas współpracy jest zależny od umowy: - umowa na okres próbny (maksymalnie 3-miesięczny) - umowa na czas określony (np. 1 rok, 2 lata) - umowa na czas nieokreślony	W umowie określony jest czas obowiązywania umowy. Może być to czas określony lub nieokreślony (częściej jest to czas określony).	Umowa określa, do kiedy dzieło ma zostać oddane.
MIEJSCE I CZAS PRACY	Miejsce pracy jest określone przez pracodawcę. Pracownika obowiązuje harmonogram czasu pracy.	Miejsce i czas pracy są ustalane w zależności od potrzeb zleceniodawcy (zazwyczaj bardziej elastycznie niż w przypadku umowy o pracę).	Miejsce jest określane w zależności od potrzeb zleceniodawcy - często dowolne. Ważne, aby dostarczyć gotowe dzieło w terminie określonym w umowie.
WYNAGRODZENIE	Minimalne oficjalne wynagrodzenie (4666 zł brutto w 2025 lub więcej). + dodatek za nadgodziny, pracę w porze nocnej i za pracę w niedzielę i święta oraz dodatkowe dni wolne	Minimalna stawka godzinowa (30,50 zł brutto w 2025) lub więcej. Nie przysługują dodatki za pracę (chyba, że zostaną zapisane w umowie).	Określone przez strony podpisujące umowy.

	UMOWA O PRACĘ	UMOWA ZLECENIE	UMOWA O DZIEŁO
OSKŁADKOWANIE	Obligatoryjne wszystkie składki ZUS i podatki, które płaci pracownik i pracodawca (łącznie z chorobową). Koszt pracownika dla pracodawcy jest najwyższy przy umowie o pracę. Możliwe ulgi dla osób do 26 r. ż.	Składki ZUS są obligatoryjne (chyba że jesteś osobą uczącą się do 26 r. ż.). Składka chorobowa nie jest obowiązkowa. Możliwe ulgi dla osób do 26 r. ż.	Nie podlega obligatoryjnym składkom ZUS. Obowiązkowy jest jedynie podatek.
PŁATNY URLOP	Przysługują płatne urlopy wypoczynkowe, okolicznościowe (ślub, zgon członka najbliższej rodziny), macierzyńskie/tacierzyńskie i 2 dni opieki nad dzieckiem zdrowym.	Nie przysługuje (chyba, że zapisano w umowie).	Nie przysługuje.
PŁATNE ZWOLNIENIE LEKARSKIE	Przysługuje.	Przysługuje, jeżeli opłacane są składki chorobowe (nieobligatoryjne).	Nie przysługuje.
OCHRONA PRACOWNIKA	W ramach Kodeksu pracy pracownikowi przysługuje szczególna ochrona ze względu na m.in. wiek przedemerytalny, w okresie ciąży, urlopu macierzyńskiego i wychowawczego.	Nie przysługuje (chyba, że zapisano w umowie).	Nie przysługuje.
OKRES WYPOWIEDZENIA	Płatny. Przy zatrudnieniu poniżej 6 miesięcy: 2 tygodnie. Przy zatrudnieniu co najmniej 6 miesięcy: 1 miesiąc. Przy zatrudnieniu co najmniej 3 lata: 3 miesiące.	Powinien być zapis o możliwości wypowiedzenia umowy przez każdą ze stron. Zwyczajowo minimum 2 tygodnie, jednak nie jest to narzucone. Okres wypowiedzenia nie jest płatny, jeżeli pracownik nie świadczy pracy.	Nie przewiduje.

KARTA PERSONY: PAWEŁ

Masz na imię Paweł. Masz 21 lat. Jesteś studentem historii na drugim roku. Dostajesz co miesiąc stypendium naukowe i wystarcza Ci ono na opłacenie mieszkania, które wynajmujesz niedaleko uniwersytetu. Chcesz sobie dorobić, żeby mieć trochę oszczędności na spotkania ze znajomymi i kupno książek. Decydujesz się podjąć dorywczą pracę w sklepie odzieżowym jako sprzedawca, który jest na dole Twojego budynku (w weekendy, ponieważ w ciągu tygodnia masz zajęcia i skupiasz się na nauce).

ĆWICZENIE 1: JAKA UMOWA?

Zdecyduj, który typ umowy wchodzi w grę w Twojej sytuacji. Wpisz do tabeli korzyści i niekorzyści wynikające z podpisania wybranych umów.

	UMOWA O PRACĘ	UMOWA ZLECENIE	UMOWA O DZIEŁO
Czy możesz podpisać tę umowę?			
Jakie korzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?			
Jakie niekorzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?			

ĆWICZENIE 2: CO BY BYŁO, GDYBY...?

Wyobraź sobie, że...

- Zaoferowano Ci dodatkową pracę jako dostawca pizzy na 5h tygodniowo, którą możesz połączyć z obecną. Jesteś zainteresowany tym dodatkowym zarobkiem. **Jaki typ umowy możesz podpisać w nowej pracy?**
- Zachorowałeś i musisz leżeć w łóżku przez 3 miesiące. Choroba uniemożliwia Ci pracę. **Jaki typ umowy podpisany w sklepie odzieżowym stawia Cię w najlepszej sytuacji?**
- Twoja dziewczyna zachodzi w ciążę. Zakładając, że chcesz dalej pracować w sklepie odzieżowym, **jaka umowa pozwoli Ci uczestniczyć w wychowaniu dziecka i pójść na urlop tacierzyński?**

KARTA PERSONY: KAROLINA

Masz na imię Karolina. Masz 27 lat. Właśnie skończyłaś studia magisterskie na kierunku politologia, ale nie możesz znaleźć pracy. Jest to dla Ciebie kłopotliwe, ponieważ wynajmujesz mieszkanie z mężem i dzielicie opłaty na pół. Po długich poszukiwaniach w końcu udaje Ci się przejść pomyślnie rekrutację na stanowisko recepcjonistki w biurze dużej korporacji. Docelowo masz jednak inne plany zawodowe i w weekendy uczęszczasz na kurs, żeby nauczyć się programowania.

ĆWICZENIE 1: JAKA UMOWA?

Zdecyduj, który typ umowy wchodzi w grę w Twojej sytuacji. Wpisz do tabeli korzyści i niekorzyści wynikające z podpisania wybranych umów.

	UMOWA O PRACĘ	UMOWA ZLECENIE	UMOWA O DZIEŁO
Czy możesz podpisać tę umowę?			
Jakie korzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?			
Jakie niekorzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?			

ĆWICZENIE 2: CO BY BYŁO, GDYBY...?

Wyobraź sobie, że...

- Zaoferowano Ci dodatkową pracę polegającą na prowadzeniu warsztatów dla dzieci programowania na 5h tygodniowo, którą możesz połączyć z obecną. Jesteś zainteresowana tym dodatkowym zarobkiem i poszerzeniem horyzontów. **Jaki typ umowy możesz podpisać w nowej pracy?**

Zachorowałaś i musisz leżeć w łóżku przez 3 miesiące. Choroba uniemożliwia Ci pracę. **Jaki typ umowy najlepiej podpisać w korporacji, żebyś teraz była w lepszej sytuacji?**

Zachodzisz w ciążę. Zakładając, że chcesz dalej pracować w korporacji, **jaka umowa ochroni Cię przed zwolnieniem z pracy i pozwoli Ci uczestniczyć w wychowaniu dziecka i pójść na urlop macierzyński i później wychowawczy?**

KARTA PERSONY: TOMASZ

Masz na imię Tomasz. Masz 28 lat. Trzy miesiące temu skończyłeś studia i zdobyłeś tytuł inżyniera elektryka. Przez ten czas nie udało Ci się niestety znaleźć pracy w swojej branży. Nie możesz sobie dłużej pozwolić na brak dochodów, ponieważ utrzymujesz żonę Anię i dwoje dzieci, Kasię i Kamila. Teść zaferował Ci kilka dni temu pracę jako mechanik w prowadzonym przez siebie serwisie samochodowym, bo wie, że masz smykałkę do naprawy pojazdów. Mimo że nie jest to praca związana z Twoim wykształceniem, wydaje Ci się, że może Ci się ona spodobać i chcesz przyjąć tę ofertę.

ĆWICZENIE 1: JAKA UMOWA?

Zdecyduj, który typ umowy wchodzi w grę w Twojej sytuacji. Wpisz do tabeli korzyści i niekorzyści wynikające z podpisania wybranych umów.

	UMOWA O PRACĘ	UMOWA ZLECENIE	UMOWA O DZIEŁO
Czy możesz podpisać tę umowę?			
Jakie korzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?			
Jakie niekorzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?			

ĆWICZENIE 2: CO BY BYŁO, GDYBY...?

Wyobraź sobie, że...

- Zaferowano Ci dodatkową pracę jako kierowca na 5h tygodniowo, którą możesz połączyć z obecną. Jesteś zainteresowany tym dodatkowym zarobkiem. **Jaki typ umowy możesz podpisać w nowej pracy?**
- Zachorowałeś i musisz leżeć w łóżku przez 3 miesiące. Choroba uniemożliwia Ci pracę. **Jaki typ umowy najlepiej podpisać w warsztacie, żebyś teraz był w lepszej sytuacji?**
- Kasia ma zapalenie płuc i przez 3 tygodnie nie może chodzić do przedszkola. Ania właśnie podjęła pracę jako tłumaczka i pracuje nad ważnym projektem, więc nie chce, nawet czasowo, rezygnować z pracy. **Jaka umowa podpisana w warsztacie pozwoli Ci zająć się chorą córką i otrzymywać zasiłek opiekuńczy?**

KARTA PERSONY: MICHALINA

Masz na imię Michalina. Masz 25 lat. Jesteś graficzką komputerową i ilustratorką. Właśnie skończyłaś studia, podczas których często wykonywałaś projekty graficzne dla różnych organizacji jako wolontariuszka. Twój chłopak mieszka w Paryżu, więc często podróżujesz do Francji, żeby spędzić z nim kilka tygodni. Ostatnio zobaczyłaś ogłoszenie z ofertą płatnej współpracy w dużej firmie spożywczej z okolicy, która zaczyna się intensywnie promować i potrzebuje projektów ulotek, banerów i reklam internetowych. Firma zapoznała się z Twoim portfolio i chce, abyś to właśnie Ty zaprojektowała materiały. Otrzymujesz dowolność dotyczącą miejsca pracy.

ĆWICZENIE 1: JAKA UMOWA?

Zdecyduj, który typ umowy wchodzi w grę w Twojej sytuacji.

Wpisz do tabeli korzyści i niekorzyści wynikające z podpisania wybranych umów.

	UMOWA O PRACĘ	UMOWA ZLECENIE	UMOWA O DZIEŁO
Czy możesz podpisać tę umowę?			
Jakie korzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?			
Jakie niekorzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?			

ĆWICZENIE 2: CO BY BYŁO, GDYBY...?

Wyobraź sobie, że...

- Zaoferowano Ci dodatkową pracę jako sketchnoterka na 5h tygodniowo, którą możesz połączyć z obecną. **Jaki typ umowy możesz podpisać w nowej pracy?**

- Zachorowałaś i musisz leżeć w łóżku przez 3 miesiące. Choroba uniemożliwia Ci pracę. **Jaki typ umowy najlepiej podpisać w firmie, żebyś teraz była w lepszej sytuacji?**

- Zachodzisz w ciążę. Zakładając, że chcesz dalej pracować w firmie spożywczej, **jaka umowa ochroni Cię przed zwolnieniem z pracy i pozwoli Ci uczestniczyć w wychowaniu dziecka i pójść na urlop macierzyński i później wychowawczy?**

KARTA PERSONY: PAWEŁ (PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIE)

Masz na imię Paweł. Masz 21 lat. Jesteś studentem historii na drugim roku. Dostajesz co miesiąc stypendium naukowe i wystarcza Ci ono na opłacenie mieszkania, które wynajmujesz niedaleko uniwersytetu. Chcesz sobie dorobić, żeby mieć trochę oszczędności na spotkania ze znajomymi i kupno książek. Decydujesz się podjąć dorywczą pracę w sklepie odzieżowym jako sprzedawca, który jest na dole Twojego budynku (w weekendy, ponieważ w ciągu tygodnia masz zajęcia i skupiasz się na nauce).

ĆWICZENIE 1: JAKA UMOWA?

Zdecyduj, który typ umowy wchodzi w grę w Twojej sytuacji. Wpisz do tabeli korzyści i niekorzyści wynikające z podpisania wybranych umów.

	UMOWA O PRACĘ	UMOWA ZLECENIE	UMOWA O DZIEŁO
Czy możesz podpisać tę umowę?	TAK	TAK	NIE, ponieważ praca sprzedawcy nie ma na celu wykonania określonego dzieła
Jakie korzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?	np. pracodawca zapłaci Ci za nadgodziny, jeśli będziesz więcej pracować; pracodawca zapłaci Ci więcej, jeśli będziesz pracować w niedzielę i święta; przysługuje Ci płatne zwolnienie lekarskie oraz płatny urlop	np. masz dużą swobodę w zawieraniu i rozwiązywaniu umowy, więc możesz np. stosunkowo szybko podjąć pracę albo zrezygnować z niej; możesz więcej zarobić "na rękę", ponieważ jako student do 26 r.ż. jesteś zwolniony z opłacania składek ZUS	
Jakie niekorzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?	np. zarobisz mniej "na rękę" i nie możesz zrezygnować z pracy z dnia na dzień.	np. nie przysługuje Ci płatny urlop; dodatkowo gdy składki nie są opłacone, nie przysługuje Ci płatne zwolnienie lekarskie	

ĆWICZENIE 2: CO BY BYŁO, GDYBY...?

Wyobraź sobie, że...

- Zaoferowano Ci dodatkową pracę jako dostawca pizzy na 5h tygodniowo, którą możesz połączyć z obecną. Jesteś zainteresowany tym dodatkowym zarobkiem. **Jaki typ umowy możesz podpisać w nowej pracy?**

umowę o pracę (jeśli zależy Ci np. bardziej na stabilności zatrudnienia) / umowę zlecenie (student częścię wybierze tę opcję ze względu na większą elastyczność umowy. Osoba zatrudniająca również, przy małym wymiarze godzinowym i pracy dorywczej, chętniej zaoferuje ten typ umowy, ponieważ wiąże się on dla niej z mniejszymi kosztami)

- Zachorowałeś i musisz leżeć w łóżku przez 3 miesiące. Choroba uniemożliwia Ci pracę. **Jaki typ umowy podpisany w sklepie odzieżowym stawia Cię w najlepszej sytuacji?**

umowa o pracę, ponieważ przysługuje Ci płatne zwolnienie lekarskie

- Twoja dziewczyna zachodzi w ciążę. Zakładając, że chcesz dalej pracować w sklepie odzieżowym, **jaka umowa pozwoli Ci uczestniczyć w wychowaniu dziecka i pójść na urlop tacierzyński?**

umowa o pracę

KARTA PERSONY: KAROLINA (PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIE)

Masz na imię Karolina. Masz 27 lat. Właśnie skończyłaś studia magisterskie na kierunku politologia, ale nie możesz znaleźć pracy. Jest to dla Ciebie kłopotliwe, ponieważ wynajmujesz mieszkanie z mężem i dzielicie opłaty na pół. Po długich poszukiwaniach w końcu udaje Ci się przejść pomyślnie rekrutację na stanowisko recepcjonistki w biurze dużej korporacji. Docelowo masz jednak inne plany zawodowe i w weekendy uczęszczasz na kurs, żeby nauczyć się programowania.

ĆWICZENIE 1: JAKA UMOWA?

Zdecyduj, który typ umowy wchodzi w grę w Twojej sytuacji. Wpisz do tabeli korzyści i niekorzyści wynikające z podpisania wybranych umów.

	UMOWA O PRACĘ	UMOWA ZLECENIE	UMOWA O DZIEŁO
Czy możesz podpisać tę umowę?	TAK	TAK	NIE, ponieważ praca recepcjonistki nie ma na celu wykonania określonego dzieła
Jakie korzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?	np. pracodawca zapłaci Ci za nadgodziny; jeśli będziesz więcej pracować; pracodawca zapłaci Ci więcej; jeśli będziesz pracować w niedzielę i święta; przystępuje Ci płatne zwolnienie lekarskie; przystępuje Ci prawo do płatnego urlopu macierzyńskiego, gdy zajdziesz w ciążę	np. masz dużą swobodę w zawieraniu i rozwiązywaniu umowy, więc możesz np. stosunkowo szybko podjąć pracę albo zrezygnować z niej.	
Jakie niekorzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?	np. zarobisz mniej "na rękę" i nie możesz zrezygnować z pracy z dnia na dzień.	np. gdy składki nie są opłacone, nie przystępuje Ci płatne zwolnienie lekarskie; nie przystępuje Ci płatny urlop macierzyński, jeżeli zajdziesz w ciążę; nie przystępuje Ci płatny urlop wypoczynkowy czy okolicznościowy.	

ĆWICZENIE 2: CO BY BYŁO, GDYBY...?

Wyobraź sobie, że...

- Zaferowano Ci dodatkową pracę polegającą na prowadzeniu warsztatów dla dzieci programowania na 5h tygodniowo, którą możesz połączyć z obecną. Jesteś zainteresowana tym dodatkowym zarobkiem i poszerzeniem horyzontów. **Jaki typ umowy możesz podpisać w nowej pracy?**

umowa o pracę (jeśli zależy Ci np. bardziej na stabilności zatrudnienia) / umowa zlecenie (jeśli zależy Ci bardziej np. na elastyczności zatrudnienia. Osoba, która Cię zatrudnia, również może woleć ten rodzaj umowy, ponieważ wiąże się dla niej z mniejszymi kosztami)

Zachorowałaś i musisz leżeć w łóżku przez 3 miesiące. Choroba uniemożliwia Ci pracę. **Jaki typ umowy najlepiej podpisać w korporacji, żebyś teraz była w lepszej sytuacji?**

umowa o pracę, ponieważ przystępuje Ci płatne zwolnienie lekarskie

Zachodzisz w ciążę. Zakładając, że chcesz dalej pracować w korporacji, **jaka umowa ochroni Cię przed zwolnieniem z pracy i pozwoli Ci uczestniczyć w wychowaniu dziecka i pójść na urlop macierzyński i później wychowawczy?**

umowa o pracę

KARTA PERSONY: TOMASZ (PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIE)

Masz na imię Tomasz. Masz 28 lat. Trzy miesiące temu skończyłeś studia i zdobyłeś tytuł inżyniera elektryka. Przez ten czas nie udało Ci się niestety znaleźć pracy w swojej branży. Nie możesz sobie dłużej pozwolić na brak dochodów; ponieważ utrzymujesz żonę Anię i dwoje dzieci, Kasię i Kamila. Teś zaoferował Ci kilka dni temu pracę jako mechanik w prowadzonym przez siebie serwisie samochodowym, bo wie, że masz smykałkę do naprawy pojazdów. Mimo że nie jest to praca związana z Twoim wykształceniem, wydaje Ci się, że może Ci się ona spodobać i chcesz przyjąć tę ofertę.

ĆWICZENIE 1: JAKA UMOWA?

Zdecyduj, który typ umowy wchodzi w grę w Twojej sytuacji.
Wpisz do tabeli korzyści i niekorzyści wynikające z podpisania wybranych umów.

	UMOWA O PRACĘ	UMOWA ZLECENIE	UMOWA O DZIEŁO
Czy możesz podpisać tę umowę?	TAK	TAK	NIE, ponieważ praca mechanika nie ma na celu wykonania określonego dzieła
Jakie korzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?	np. pracodawca zapłaci Ci za nadgodziny, jeśli będziesz więcej pracować; pracodawca zapłaci Ci więcej, jeśli będziesz pracować w niedzielę i święta; przystępuje Ci płatne zwolnienie lekarskie.	np. masz dużą swobodę w zawieraniu i rozwiązywaniu umowy, więc możesz np. stosunkowo szybko podjąć pracę albo zrezygnować z niej.	
Jakie niekorzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?	np. nie możesz zrezygnować z pracy z dnia na dzień.	np. gdy składki nie są opłacone, nie przysługuje Ci płatne zwolnienie lekarskie i urlop	

ĆWICZENIE 2: CO BY BYŁO, GDYBY...?

Wyobraź sobie, że...

- Zaoferowano Ci dodatkową pracę jako kierowca na 5h tygodniowo, którą możesz połączyć z obecną. Jesteś zainteresowany tym dodatkowym zarobkiem. **Jaki typ umowy możesz podpisać w nowej pracy?**

umowa o pracę (jeśli zależy Ci np. bardziej na stabilności zatrudnienia) / umowa zlecenie (jeśli zależy Ci bardziej np. na elastyczności zatrudnienia. Osoba zatrudniająca również może woleć ten rodzaj umowy, bo wiąże się dla niej z mniejszymi kosztami)

- Zachorowałeś i musisz leżeć w łóżku przez 3 miesiące. Choroba uniemożliwia Ci pracę. **Jaki typ umowy najlepiej podpisać w warsztacie, żebyś teraz był w lepszej sytuacji?**

umowa o pracę, ponieważ przysługuje Ci płatne zwolnienie lekarskie

- Kasia ma zapalenie płuc i przez 3 tygodnie nie może chodzić do przedszkola. Ania właśnie podjęła pracę jako tłumaczka i pracuje nad ważnym projektem, więc nie chce, nawet czasowo, zrezygnować z pracy. **Jaka umowa podpisana w warsztacie pozwoli Ci zająć się chorą córką i otrzymywać zasiłek opiekuńczy?**

umowa o pracę

KARTA PERSONY: MICHALINA (PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIE)

Masz na imię Michalina. Masz 25 lat. Jesteś graficzką komputerową i ilustratorką. Właśnie skończyłaś studia, podczas których często wykonywałaś projekty graficzne dla różnych organizacji jako wolontariuszka. Twój chłopak mieszka w Paryżu, więc często podróżujesz do Francji, żeby spędzić z nim kilka tygodni. Ostatnio zobaczyłaś ogłoszenie z ofertą płatnej współpracy w dużej firmie spożywczej z okolicy, która zaczyna się intensywnie promować i potrzebuje projektów ulotek, banerów i reklam internetowych. Firma zapoznała się z Twoim portfolio i chce, abys ty właśnie Ty zaprojektowała materiały. Otrzymujesz dowolność dotyczącą miejsca pracy.

ĆWICZENIE 1: JAKA UMOWA?

Zdecyduj, który typ umowy wchodzi w grę w Twojej sytuacji. Wpisz do tabeli korzyści i niekorzyści wynikające z podpisania wybranych umów.

	UMOWA O PRACĘ	UMOWA ZLECENIE	UMOWA O DZIEŁO
Czy możesz podpisać tę umowę?	TAK	TAK	TAK, wykonanie projektu dla firmy jest dziełem.
Jakie korzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?	np. pracodawca zapłaci Ci za nadgodziny, jeśli będziesz więcej pracować; pracodawca zapłaci Ci więcej, jeśli będziesz pracować w niedzielę i święta; przysługuje Ci płatne zwolnienie lekarskie; przysługuje Ci prawo do płatnego urlopu macierzyńskiego, gdy zajdziesz w ciążę	np. masz dużą swobodę w zawieraniu i rozwiązywaniu umowy, więc możesz np. stosunkowo szybko podjąć pracę albo zrezygnować z niej; możesz więcej zarobić "na rękę", ponieważ jako studentka do 26 r.ż. jesteś zwolniona z opłacania składek ZUS.	np. sama regulujesz czas, kiedy pracujesz i wykonujesz dzieło; możesz pracować z dowolnego miejsca, a więc możesz również wykonywać swoją pracę z Francji, podczas odwiedzin Twojego chłopaka, bez obawy utraty pracy.
Jakie niekorzyści wynikają dla Ciebie z podpisania tego typu umowy?	np. zarobisz mniej "na rękę"; nie możesz zrezygnować z pracy z dnia na dzień.	np. gdy składki nie są opłacone, nie przysługuje Ci płatne zwolnienie lekarskie; nie przysługuje Ci płatny urlop macierzyński, jeżeli zajdziesz w ciążę; nie przysługuje Ci płatny urlop wypoczynkowy czy okolicznościowy.	np. nie masz opłaconych składek ZUS; nie przysługuje Ci urlop ani płatne zwolnienie lekarskie; nie ma okresu wypowiedzenia, więc umowa może być rozwiązana przez drugą stronę w każdej chwili.

ĆWICZENIE 2: CO BY BYŁO, GDYBY...?

Wyobraź sobie, że...

- Zaferowano Ci dodatkową pracę jako sketchnoterka na 5h tygodniowo, którą możesz połączyć z obecną. **Jaki typ umowy możesz podpisać w nowej pracy?**

umowa o pracę (jeśli zależy Ci np. bardziej na stabilności zatrudnienia) / umowa zlecenie (student częściej wybierze tę opcję ze względu na większą elastyczność umowy. Osoba zatrudniająca również, przy małym wymiarze godzinowym i pracy dorywczej, chętniej zaferuje ten typ umowy, ponieważ wiąże się on dla niej z mniejszymi kosztami) / umowa o dzieło (plakaty, które stworzysz, mogą być uznane za dzieło).

- Zachorowałaś i musisz leżeć w łóżku przez 3 miesiące. Choroba uniemożliwia Ci pracę. **Jaki typ umowy najlepiej podpisać w firmie, żebyś teraz była w lepszej sytuacji?**

umowa o pracę, ponieważ przysługuje Ci płatne zwolnienie lekarskie

- Zachodzisz w ciążę. Zakładając, że chcesz dalej pracować w firmie spożywczej, **jaka umowa ochroni Cię przed zwolnieniem z pracy i pozwoli Ci uczestniczyć w wychowaniu dziecka i pójść na urlop macierzyński i później wychowawczy?**

umowa o pracę